

Розділ I. ХІМІЧНА БЕЗПЕКА

УДК 504.064

ОГЛЯД СТАНУ ЗАБРУДНЕННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 2016 РОЦІ ЗА ДАНИМИ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ ГІДРОМЕТСЛУЖБИ

Косовець О.О., Гірій В.А., Колісник І.А.

Центральна геофізична обсерваторія ДСНС України, м. Київ, Україна

Забруднення **атмосферного повітря** визначалось у 39 містах на 129 стаціонарних постах та 2-х станціях транскордонного переносу. За середнім вмістом домішок високий рівень забруднення атмосферного повітря у 2016 р. спостерігався у Дніпрі, Кам'янському, Одесі, Слов'янську, Краматорську, Херсоні, Лисичанську, Миколаєві, Луцьку, Кривому Розі, Маріуполі, Києві, Рубіжному, Запоріжжі, Ужгороді.

Хімічний склад атмосферних опадів визначався за даними 36, кислотність опадів – 40 метеостанцій. Середній вміст майже усіх хімічних речовин знизився порівняно з попереднім роком, крім іонів амонію, середній вміст якого дещо підвищився. За кислотністю переважали нормальні та помірно лужні опади.

Радіоактивне забруднення повітря. Протягом 2016 р. за даними 160 пунктів мережі потужність експозиційної дози (ПЕД) гамма-випромінення на більшій частині території країни знаходилась в межах природного фону і складала 6-23 мкР/год. Концентрація цезію-137 на більшості пунктів становила в середньому за звітний рік 3,2 мкБк/м³, концентрація стронцію-90 – 0,4 мкБк/м³. Протягом 2016 р. концентрації радіоактивних елементів у повітрі на території України залишались на декілька порядків нижчими за допустимі концентрації.

Спостереження за станом забруднення **поверхневих вод за гідрохімічними показниками** здійснювалися на 123 водних об'єктах (105 річках, 9 водосховищах, 7 озерах, 1 каналі, 1 лимані) у 204 пунктах, в 327 створах. Систематичні спостереження вказують на задовільний кисневий режим більшості річок і водосховищ. У переважній більшості річкових басейнів продовжує спостерігатися тенденція до зменшення, або повної відсутності у воді фенолів та нафтопродуктів. Залишається високим забруднення поверхневих вод важкими металами.

Спостереження за забрудненням поверхневих вод за **гідробіологічними показниками** проводилися на 42 річках та 7 водосховищах, у 88 пунктах, 167 створах. Одержані дані про стан гідробіоценозів свідчили, що за середніми значеннями індексу сапробності для всіх водних об'єктів, як і минулого року, спостерігалось помірне забруднення води – 3 клас якості вод.

Показники **радіоактивного забруднення поверхневих вод** визначались у 9 пунктах на річках Дніпро, Десна, Дунай, Південний Буг та у Дніпро-Бузькому лимані. Головним шляхом надходження радіонуклідів до Київського водосховища (з подальшою міграцією по каскаду дніпровських водосховищ) залишаються води р. Прип'ять. Концентрація радіонуклідів у воді р. Прип'ять у створі м. Чорнобиль у 2016 р. була однією із найменших за весь період спостережень після аварії. У 2016 р. вміст стронцію-90 і цезію-137 у контрольованих водних об'єктах України був набагато меншим за норматив.

Спостереження за **забрудненням вод Чорного і Азовського морів** проводилися на 56-ти станціях базової мережі спостережень та 9-ти станціях в районах скидів ґрунтів (дампінгу). Морські води були найбільш забруднені нафтовими вуглеводнями (НВ) і фенолами.

Вміст залишкових кількостей суми ДДТ та альфа і гамма – ГХЦГ, нітратів у ґрунтах, які були обстежені, був значно нижче рівня ГДК. За даними спостережень у 19 містах України найбільш забрудненими виявились ґрунти Житомира, Києва, Луцька, Маріуполя, Хмельницька.